

har haft retten. Men igen er vi bare meget optaget af, at de personer, der af en eller anden årsag ikke er overenskomstdækkede, netop også får de rettigheder.

Men jeg er helt enig med Venstres ordfører i, at det er vigtigt, at vi hører de mennesker, der arbejder med det, og som har forstand på det. Og vi tager gerne ved lære af det.

Kl. 16.05

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejds-markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, be-
tragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 194:

Forslag til folketingsbeslutning om øget offentlighed om efterretningstjenesterne.

Af Villy Søvndal (SF) m.fl.

(Fremsat 20/4 2004).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Forsvarsministeren (Søren Gade):

På baggrund af den seneste tids politiske debat samt debat i medierne om større åbenhed om Forsvarets Efterretningstjeneste overvejes yderligere en række initiativer for at imødekomme dette ønske.

Dette er også oplyst dels i et brev til Forsvarsudvalget, dels i Folketingssalen i forbindelse med besvarelse af § 20-spørgsmål nr. S 3306 og S 3309, stillet af hr. Villy Søvndal den 21. april 2004.

Det er således under overvejelse at lade Forsvarets Efterretningstjeneste bidrage med et selvstændigt kapitel i min årlige redegørelse, oprette en hjemmeside på internettet, udarbejde

tematiske redegørelser, som kan have offentlighedens interesse, samt ikke mindst udarbejde trusselsvurderinger, der kan offentliggøres i forbindelse med udsendelse af styrkebidrag til internationale operationer.

Desuden har alle ved selvsyn kunnet konstatere, at chefen for Forsvarets Efterretningstjeneste i langt højere grad end hidtil åbent har fremstået på tjenestens vegne i diverse medier og avisartikler og dermed bidraget til en højere grad af åbenhed om tjenestens forhold.

Det er dog fortsat afgørende at holde sig for øje, at Forsvarets Efterretningstjeneste er nødsaget til at afveje et ønske om åbenhed mod behovet for sikkerhed, hver gang der frigives oplysninger.

Det fremgår af forsvarsloven, at det er Forsvarets Efterretningstjenestes opgave at indsamle, bearbejde og formidle informationer med henblik på at holde regeringen og forsvarrets myndigheder informeret om forhold i udlandet, der kan påvirke danske sikkerhedsinteresser. Der lægges vægt på områder, hvorfra der direkte eller indirekte kan udgå en militær trussel mod Danmark og på områder med dansk internationalt engagement.

Forsvarets Efterretningstjeneste skal således gennem sin bearbejdning af informationer til stadighed kunne give danske beslutningstagere det bedst mulige efterretningsmæssige grundlag.

Forsvarets Efterretningstjeneste bidrager her til og sikrer, at Danmark som suveræn stat kan føre sin forsvars- og sikkerhedspolitik bl.a. på grundlag af egne selvstændige og nationale vurderinger. Til brug for løsningen af denne opgave indhenter Forsvarets Efterretningstjeneste militære, politiske, økonomiske og teknisk-videnskabelige informationer. Informationerne hentes i vidt omfang fra åbne kilder, der også er frit tilgængelige for offentligheden. Der er tale om aviser, tidsskrifter, nyhedsbureauer og internet.

Så har vi den lukkede del af efterretningstjenesten, hvor det sker ved elektronisk efterretningsindhentning, menneskelige informationskilder samt samarbejde med udenlandske efterretningstjenester.

Adgangen til disse lukkede efterretningskilder er af helt afgørende betydning for kvaliteten af efterretningstjenestens vurderinger. Det er adgangen til disse lukkede informationer, der adskiller efterretningstjenesternes produkter fra de vurderinger, vi alle sammen kan læse i aviser og tidsskrifter.

Det siger sig selv, at disse informationskilder vil tørre ud, hvis fortroligheden brydes. Får Forsvarets Efterretningstjeneste det omdømme, at man er lemfølsom i sin omgang med følsomme oplysninger, bliver det jo umuligt at skaffe oplysninger fra enkeltpersoner, der kan bringe sig selv i stor fare.

Samarbejdet med udenlandske efterretningstjenester er en væsentlig kilde, ikke mindst for en mindre efterretningstjeneste som det danske forsvars efterretningstjeneste. Dette samarbejde, der hviler på troværdighed og gensidig tillid, stiller krav om, at der opretholdes absolut fortrolighed. Dette er den væsentligste spilleregul for alt bilateralt efterretningssamarbejde.

Fortroligheden gælder både de udvekslede informationer og oplysninger og selve eksistensen af en samarbejdsrelation. Hvis en samarbejdspartner får det indtryk, at man fra dansk side ikke kan opretholde den forudsatte fulde fortrolighed, opstår der meget alvorlig fare for, at de bilaterale samarbejdsrelationer bliver skadet. Det gælder ikke kun i forhold til den partner, der oplever den manglende diskretion, men i forhold til alle ens partnere.

Forsvarets Efterretningstjeneste er derfor meget opmærksom på, at partnerrelationerne skal beskyttes. Det er således af afgørende betydning for Forsvarets Efterretningstjenestes virksomhed, at omverdenen ikke får kendskab til tjenestens klassificerede vurderinger. At offentligheden ikke får kendskab til tjenestens klassificerede rapporter, betyder i henhold til førnævnte initiativer således ikke, at offentligheden i fremtiden skal holdes uvidende om Forsvarets Efterretningstjenestes vurderinger.

Kl. 16.10

Et indblik i Forsvarets Efterretningstjenestes vurderinger sker ved, at der fremover kan udarbejdes tematiske redegørelser, som kan have offentlighedens interesse, og at der udarbejdes trusselsvurderinger, der kan offentliggøres i forbindelse med udsendelse af styrkebidrag i internationale operationer.

Det er således helt klart regeringen ønske at skabe en større åbenhed uden at gå på kompromis med den hemmeligholdelse, som er et af de grundlæggende funktionsvilkår for en professionel udøvelse af efterretningsvirksomheden.

Det er regeringens holdning, at de nævnte initiativer vil tilgodese ønsket om åbenhed omkring Forsvarets Efterretningstjeneste, og jeg vil derfor tage initiativ til at drøfte de forslag, jeg er fremkommet med her fra talerstolen i Udvalget

vedrørende Efterretningstjenesterne, som jeg mener må være det rette forum for sådan en drøftelse.

Det er derfor regeringens opfattelse, at der ikke er behov for yderligere tiltag, hvorfor regeringen ikke kan tilslutte sig beslutningsforslaget og indstiller, at beslutningsforslaget afvises.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):
Så er det hr. Ulrik Kragh som ordfører.

Ulrik Kragh (V):

Beslutningsforslaget om øget åbenhed i efterretningstjenesterne kommer i forlængelse af debatten om beslutningsgrundlaget for Irakkrigen. Forslagsstillerne henviser også til dette i bemærkningerne til forslaget.

Vi accepterer i Venstre, at der kan være forskellig opfattelse af Irakkrigen. Hvad der til gengæld ikke burde være tvivl om, er grundlaget, hvorpå et flertal i Folketinget besluttede sig for dansk deltagelse. Det fremgår tydeligt i beslutningsforslaget for en dansk indsats i Irak.

Alligevel har dele af oppositionen siden beslutningen på alle mulige måder forsøgt at beklukke formålet med grundlaget for afsættelsen af Saddam Hussein, og i den føljeton er vi så i dag kommet til et af regeringens væsentligste værktøjer, nemlig efterretningstjenesterne.

Forslagsstillerne vil med dette forslag øge efterretningstjenesternes åbenhed, således at offentligheden får større mulighed for at følge efterretningstjenesternes arbejde og vurderinger. Venstre er enig i ønsket om åbenhed i det omfang, det kan lade sig gøre, uden at det forhindrer efterretningsvæsenets mulighed for at kunne fremskaffe de oplysninger, der giver regeringen grundlaget for at beskytte nationens sikkerhed.

Der er dog for Venstre tre hensyn, som er helt essentielle, og som går forud for ønsket om åbenhed. Som punkt 1 må åbenheden ikke ødelægge efterretningsvæsenernes mulighed for at kunne fremskaffe de nødvendige informationer. For det andet må den ikke ødelægge fortroligheden og tilliden, som efterretningsvæsenet har opbygget ved indsats af en samarbejdspartner. Og for det tredje må den ikke sætte efterretningstjenestens ansatte og samarbejdspartneres personlige sikkerhed i fare.

Forslaget, som vi behandler her, vil give anledning til, at de tre hensyn ikke kan opfyldes, og derfor afviser vi forslaget.

Konkret lægger forslaget op til, at efterretningsrapporter i lighed med amerikansk og britisk praksis kan offentliggøres. Jeg forstår forslaget således, at rapporter vil kunne offentliggøres i takt med, at de kan nedklassificeres. Umiddelbart lyder dette tilforladeligt. Men der er blot det vilkår, at mange og væsentlige dele af de danske rapporter naturligvis vil indeholde en del oplysninger, der er indsamlet ved internationalt samarbejde. Dermed vil fortroligheden og tilliden hos samarbejdspartnere kunne blive svækket i uønsket grad. Der er altså en automatik, som vi finder uhensigtsmæssig.

En anden del af forslaget går ud på, at efterretningstjenesternes officerer skulle stå til rådighed for høringer, der afholdes i Folketinget. Venstre finder det naturligt, at det alene er cheferne for efterretningstjenesterne eller personer, der er udpeget af disse, der udtaler sig om klassificerede forhold.

Hvis Folketinget kræver, at man afviger fra dette princip, vil der være stor risiko for, at delinformationer overgives uden den rette sammenhæng, samt at de pågældende vil kunne have vanskeligt ved at kunne sige noget sammenhængende af hensyn til kildebeskyttelsen. Denne risiko for usammenhængende oplysninger kan være til stor skade for kvaliteten i de informationer, som Folketinget efterfølgende arbejder videre med.

Af ovennævnte grunde afviser Venstre forslaget og ser i stedet for frem til øget åbenhed om efterretningstjenesternes arbejde igennem de tiltag, som forsvarsministeren redegjorde for i sit indlæg.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg synes, det var en ganske overordentlig interessant tale, hr. Ulrik Kragh holdt. Han indledte med at sige, at oppositionen havde beklirket regeringen i forhold til Irakkrigen. Det har oppositionen ikke. Oppositionen har bare konstateret, at regeringen talte usandt. Det er jo ikke at beklirke regeringen, det henhører under kategorien historiske kendsgerninger, at såvel den danske regering som andre regeringer bragte oplysninger frem, der helt oplagt ikke havde noget hold i virkeligheden.

Kl. 16.15

Der synes jeg, man skal huske, at en efterretningstjenestes opgave jo ikke er at beskytte en regering, der har talt usandt. En efterretningstjenestes opgave er jo at beskytte nationen mod

trusler udefra. Derfor vil jeg bare spørge hr. Ulrik Kragh, om han ikke synes, det er betænkeligt, at man som regering i den grad gemmer sig bag en efterretningstjeneste, sådan som regeringen har gjort i Irakkrigen?

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Jeg mener under ingen omstændigheder, at man kan klandre nogen for at gemme sig bag efterretningstjenesterne i forhold til de grundlag, vi har behandlet de forskellige beslutningsforslag på, i betragtning af at det ikke har været en del af bevæggrunden for at deltage.

Det er klart, at efterretningstjenesterne er kommet med nogle vurderinger af truslen, men i forhold til grundlaget for, hvorfor man deltog, har det ikke haft relevans for beslutningerne.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Et andet område, nemlig nedklassificeringen: Jeg sad en dag og legede lidt med min skærm. Hvis man nu går ind på Google-søgemaskinen, taster ind på det, der hedder declassified, altså afklassificeret, og derefter taster ind på Irak, så vil man finde alle de amerikanske vurderinger af sikkerhedssituationen op til udbruddet af Irakkrigen. Den seneste er dateret oktober 2002.

Så spørger jeg bare: Er det næsten ikke for meget skæg og blå briller, at hvis man kan finde rundt i søgesystemet på Google, så kan man gå ind og finde de amerikanske nedklassificerede efterretningstjenester, hvor vi hører hr. Ulrik Kragh sige, at dem må man skam ikke sende ud til offentligheden? Hvorfor skal vi vejen omkring nedklassificerede amerikanske efterretningsoplysninger for at få information? Er det ikke underligt, at Danmark fastholder en lukket hold over for omverdenen, der er så hermetisk?

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Nu kan jeg jo ikke se meget lukkethed i, at hr. Villy Søvnald formår at finde forskellige dokumenter på internettet. Tværtimod viser det jo en vis åbenhed. Men vilkåret er jo det, at den danske efterretningstjeneste er afhængig af at kunne samarbejde med andre efterretningstjenester, og hvis det er sådan, at der skal være en fortrolighed og en tillid til, at informationer, der er videregivet til Danmark, forbliver fortrolige, så nytter det ikke noget, at Danmark konsekvent ned-

klassificerer, uden at vi har talt med de nationer, der vælger at nedklassificere.

Eftersom man må formode, at vurderingerne bygger på mange forskellige kilder, så vil der være et stort stykke arbejde i at skulle vurdere det. Når det er sådan, at man kommer dertil, så vil bureaukratiet ikke mere, når hr. Villy Søvndal alligevel kan finde de samme informationer ved at søge på internettet.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Hr. Jan Trøjborg som ordfører.

Jan Trøjborg (S):

Forslaget, som behandles i dag, betragter jeg som et godt element i debatten om efterretningstjenesternes virke, der nu sådan rigtig for alvor har været i gang et par måneder. Det er en vigtig debat, og jeg lægger som forslagsstillerne også meget vægt på, at åbenhed om arbejdet i efterretningstjenesterne skal til debat. Derfor deler jeg intentionerne bag forslaget, men må samtidig slå fast, at dette ikke er nogen enkel sag.

Eksempelvis er vilkårene for danske efterretningstjenester ikke de samme som i USA, og derfor kan offentliggørelse af dokumenter i de to lande efter min opfattelse ikke umiddelbart sammenlignes, som det gøres i nærværende forslag.

Hvis vi reelt ønsker debat om efterretningstjenesterne, hvis vi ønsker større åbenhed, hvis vi ønsker en garanti for, at efterretningstjenesterne altid anvendes i demokratiets tjeneste, så skal vi tage os tid til at gøre det rigtige. Det rigtige er at udvikle de kontrolmuligheder, vi har i dag, så de kan leve op til deres formål, og søge at sikre en ny tids krav om fornyet åbenhed.

Derfor planlægger jeg, at vi i Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne udarbejder en beretning om:

Punkt 1. Budgetkontrol eller indsigt i anvendelsen af de midler, der er til rådighed.

Punkt 2. Afklassificeringspolitik for dokumenter.

Punkt 3. Åbenhed i Forsvarets Efterretningstjeneste. Hvad kan der gøres med fornuft? Er det åbenhed, at chefen for FE deltager i regeringens pressekonferencer? Er det åbenhed, at chefen for FE skriver artikler i Jyllands-Posten? Eller er det andre tiltag, der skal til? Jeg tror mere på det sidste.

Punkt 4. En årlig sikkerhedsvurdering af tjenester som grundlag for debat.

Punkt 5. En beretning, der også beskriver betingelserne for udvalgets arbejde.

Kl. 16.20

Vores sigte er at skabe åbenhed og offentlig debat om forhold, der er af samfundsmæssig og demokratisk betydning. I den forbindelse vil en årlig sikkerhedsvurdering af tjenesterne være et godt udgangspunkt for en debat. Eksempelvis mener jeg, at det eksemplar, jeg står med her fra den 2. april 2003, der hedder »Den sikkerhedspolitiske situation – en risikovurdering«, vil være et glimrende udgangspunkt for en debat her i Folketinget. Endvidere vil en budgetindsigt gøre det muligt for Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne at gennemføre en politisk diskussion om prioritering af indsatsen.

Det skal stå helt klart, at Socialdemokratiet finder det afgørende, at den nyttige viden, der er opsamlet i efterretningstjenesterne, kommer den offentlige debat til gode. Men vi finder det også afgørende, at efterretningstjenesterne kan virke under rimelige forhold, og derfor bør der skelnes mellem need to know og nice to know. Den skelnen er ikke tilstrækkelig klar i det nærværende forslag.

Socialdemokratiet støtter intentionerne bag det forslag, som SF har fremsat her. Vi kan ikke støtte forslaget som sådan, idet vi mener, at forslaget er for snævert og ikke i tilstrækkelig grad forholder sig til behovet for demokratisk kontrol med efterretningstjenesterne i bred forstand, men vi vil arbejde for, at Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne igangsætter en proces, der reelt fører til større åbenhed og større demokratisk kontrol med efterretningstjenesterne.

Peter Skaarup (DF):

Også i Dansk Folkeparti hilser vi det velkommen, at vi får en debat i Folketinget om efterretningstjenesternes vilkår og specielt den, der har været meget omdiskuteret inden for den seneste tid, Forsvarets Efterretningstjeneste. Vi synes faktisk, SF har gjort nogle gode ting i forbindelse med forslaget, fordi man er inde på nogle fornuftige elementer. Der er bestemt også tidsler specielt i bemærkningerne til forslaget, så derfor kan jeg med det samme sige, at Dansk Folkeparti ikke kan støtte forslaget, som det ligger på bordet lige nu.

Vi synes, det er rigtigt, at man diskuterer mulighederne for at skabe mere åbenhed om Forsvarets Efterretningstjeneste, fordi nutiden kræver, at offentligheden i stadig større omfang får indsigt i de ting, der foregår, men samtidig må

vi sige, at hvis man offentliggør alt og åbner for alt, jamen så er effekten af at have en efterretningstjeneste der ikke længere.

Derfor er det en balancegang, hvor man måske nok har været for lukket indtil nu, men hvor man skal passe på, at den åbenhed, som der kaldes på nu fra mange sider, ikke går over strengen, sådan at selve formålet, muligheden for at agere som efterretningstjeneste og undersøge dem, man mener truer statens sikkerhed, går væk, og at den undersøgelse, den mulighed for at tjekke ting hos udenlandske grupper og danske grupper, ikke er til stede længere. Derfor er det en balancegang, og den synes jeg desværre ikke rigtig SF har fundet i det her forslag.

Jeg synes også, at der i bemærkningerne er ting, som man kan undre sig over. Man skal stramme sig meget op fra SF's side i forsøget på overhovedet at acceptere fornuften i en efterretningstjeneste. Der står bl.a. et sted, at man mener, at eksistensen af et efterretningsvæsen til gengæld er ganske overflødig, hvis efterretningstjenesternes arbejde og vurderinger ikke indgår i beslutningsgrundlaget for noget så vigtigt som krig. Men der er jo andre ting, som efterretningstjenesten beskæftiger sig med end den absolut sidste udvej, nemlig krig. Man beskæftiger sig med forskellige former for trusselsvurderinger, og der er det jo klart, at hvis SF ønsker, at alt lægges frem for offentligheden, så afslører man også kilderne, altså de efterretningsoplysninger, man indsamler både via danske efterretningsagenter og via udenlandske efterretningstjenester, og derved er det arbejde, som man udfører, ikke længere brugbart.

Det er måske så i virkeligheden det, SF ønsker, nemlig at efterretningstjenesterne ikke kan fungere, det kunne jeg godt have en mistanke om med et forslag som det her. Men det skal da ikke ændre ved, at vi helt grundlæggende synes, at det er rigtigt, at vi får en debat om tingene.

Vi synes også – det står ikke nævnt i forslaget – at man måske i fremtiden kunne være mere åben inden for Forsvarets Efterretningstjeneste med hensyn til at oplyse, hvad man bruger pengene til. Man behøver ikke afsløre dybe hemmeligheder ved at fortælle, hvad man har brugt nogle af de flere kroner, man har fået efter terrorangrebet 11. september mod USA, til. Der kunne man godt være mere åben, sådan som man er begyndt på at være det inden for Politiets Efterretningstjeneste.

Som sagt er der altså ting i forslaget, som ikke er godt nok gennemtænkte, og derfor kan vi ikke støtte det, som det ligger, men det er noget af det, som vi vil drøfte i de forhandlinger, der foregår i øjeblikket om forsvarets fremtid. Der vil vi drøfte muligheden for at skabe mere åbne forhold både med hensyn til de rapporter, der kan udgives, og til, hvad man bruger pengene til inden for efterretningstjenesterne.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg ville egentlig bare sikre mig, at hr. Peter Skaarup havde læst forslaget, for når han ser ud, som om han har gjort sig meget dybe overvejelser og er nået frem til den konklusion, at ikke alt kan offentliggøres, så svarer det jo meget præcist til, hvad forslaget faktisk siger, nemlig at offentliggørelsen naturligvis skal foregå under skyldig hensyntagen til beskyttelse af personfølsomme oplysninger, oplysninger, der kunne udgøre en sikkerhedsrisiko for landet, oplysninger, der kunne kompromittere andre lande eller danske relationer til fremmede magter og andre landes efterretningstjenester.

Så når hr. Peter Skaarup beskriver det, som om vi fremsætter et forslag, hvor alt skal offentliggøres, så kan det kun skyldes, at hr. Peter Skaarup enten ikke har læst og/eller ikke forstået forslaget.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Nu er det jo ikke et af de forslag i Folketinget, der er længst eller sværest forståeligt, så jeg kan forsikre hr. Villy Søvnald for, at jeg som ordfører for Dansk Folkeparti selvfølgelig har læst det her forslag. Men jeg kan også konstatere, at SF i de bemærkninger, der er til det, nærmest skal snøve sig sammen til at udtrykke noget positivt om Forsvarets Efterretningstjeneste.

Der må vi jo sige, at det da er grundlæggende positivt for en stats sikkerhed, at man har efterretningstjenester, som kan undersøge mulige trusler mod det lands overlevelse, det lands mulighed for at fungere som selvstændig nation, og jeg har da kunnet konstatere ved mange debatter i Folketinget, også af nogle af de sætninger, som står i bemærkningerne, at det tyder på, at SF dybest set helst ikke ser, at vi har nogen efterretningstjenester, for det er noget værre noget, og uha der skal ikke være noget, der stikkes under stolen, men det er nu engang nødvendigt,

hvis man skal undersøge de trusler, der er, at man sikrer sig, at ikke alt er offentligt.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Jeg ved godt, der er en kort bemærkning til hr. Villy Søvnald, men jeg vil bare lige sige, at det er brandalarmen, vi kan høre. Der er en mindre brand på 3. sal, man har kontrol over den, men man kan altså ikke slukke for alarmen. Alt er under kontrol, så vi kan bare fortsætte.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Tak for oplysningen. Det er da rart at vide.

Igen må jeg sige, at det undrer mig, at hr. Peter Skaarup er så dårligt forberedt til den her debat, at han skulle mene, at SF ikke brød sig om efterretningstjenesten. Jeg tror, vi sad sammen i den tidligere forsvarskommission, hvor en del af SF's betænkning bidrag faktisk gik på at udvide efterretningstjenesten ud fra den vurdering, at vi har behov for en efterretningstjeneste.

Problemet er jo, at vi oplever, at regeringen og Dansk Folkeparti i øjeblikket bruger efterretningstjenesten som nogle, man gemmer sig under, hvad angår de argumenter, der i sin tid blev anvendt, som ikke holder. Der skal man huske, at en efterretningstjeneste jo ikke er tænkt til hverken at beskytte regeringen eller hr. Peter Skaarup mod nogle ting, han måtte komme til at sige, men faktisk for at beskytte nationen, og det er det, vi godt vil have frem med det her forslag.

Det er måske også det, hr. Peter Skaarup er lidt bekymret over?

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg må indrømme, at jeg står helt uforstående over for bemærkningen om, at nogle skulle forsøge at gemme sig i forbindelse med Forsvarets Efterretningstjenestes arbejde. Det tror jeg hverken regeringen eller Dansk Folkeparti gør. Jeg mener i forbindelse med Irakkrigen, som sikkert er det, hr. Villy Søvnald hentyder til, at der er alt blevet lagt frem i forbindelse med beslutningen om, hvorfor man skulle indlede den krig.

At SF så ikke ville tage et medansvar og gerne ville have, at Saddam Hussein kunne fortsætte det, han var i gang med på det tidspunkt, er så en anden sag. Men der var nogle, der gerne ville gribe ind over for det, og det var ud fra det, man kalder åbne kilder, altså de diskussioner, der har været i FN's Sikkerhedsråd, og de holdninger,

der er til, at man ikke ville lade den diktator fortsætte. Det var derfor, man gjorde det.

Men i forhold til efterretningstjenesternes arbejde vil jeg da give hr. Villy Søvnald så meget, at der er grund til, at man er mere åben om arbejdet, for der er ingen grund til at stikke ting under stolen, som det ikke er nødvendigt at stikke under stolen.

Men der er altså ting, som man er nødt til at holde hemmelige, kan man godt sige, for ellers vil de, der truer statens sikkerhed på den ene eller anden måde, være i stand til at finde ud, hvor man har de oplysninger fra, som man gerne vil have om dem, der truer statens sikkerhed, f.eks. terrorister.

Kl. 16.30

Så for at opretholde kampen mod terrorisme er det vigtigt – sagt til hr. Villy Søvnald – at vi har en efterretningstjeneste, der fungerer effektivt og også kan holde ting hemmeligt, hvis det er nødvendigt.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Næste ordfører er hr. Helge Adam Møller.

Helge Adam Møller (KF):

Tak til forsvarsministeren for en tale, som grundigt, omhyggeligt og detaljeret gav en række nødvendige og, synes jeg, også relevante oplysninger om Forsvarets Efterretningstjenestes arbejde, og hvorfor store dele af dette arbejde må være hemmeligt. Jeg synes, at talen satte tingene på plads på en række områder.

Lad mig starte med et helt overordnet konservativt synspunkt. I et demokratisk samfund skal man have viljen og også evnen til at sikre sig mod personer, organisationer eller lande, som ønske at true Danmarks indre eller ydre sikkerhed. Et demokrati som det danske har både en ret og en pligt til at beskytte sig selv. Og gør vi ikke det, tager vi efter min og De Konservatives opfattelse ikke demokratiet alvorligt. Det er derfor, vi i Danmark har så vel Forsvarets Efterretningstjeneste som Politiets Efterretningstjeneste, og det er derfor, disse tjenester i fortrolighed og i hemmelighed samarbejder med en lang række andre landes efterretningstjenester, og dette er til gavn for Danmark.

Den konservative folketingsgruppe kan tilslutte sig de synspunkter, som forsvarsministeren lige har redegjort for. Men tillad mig at gøre yderligere tre betragtninger.

For det første: Danmarks egen sikkerhed er snævert forbundet med det virke, der foregår i

Forsvarets Efterretningstjeneste og for den sags skyld også i Politiets Efterretningstjeneste.

For det andet: De to danske efterretningstjenester kan ikke virke effektivt, medmindre de arbejder tæt sammen med de udenlandske tjenester og først og fremmest selvfølgelig vores NATO- og EU-partnere.

Og for det tredje: Enhver form for effektivt samarbejde mellem efterretningstjenester i forskellige lande bygger på, at der eksisterer fortrolighed og et gensidigt tillidsforhold mellem de lande, der arbejder sammen. Svigtes dette tillidsforhold, eller røbes der kilder, ja, så udtørres efterretningsstrømmen og kilderne meget hurtigt. Det ved enhver, der har beskæftiget sig med disse områder.

Disse tre overordnede betragtninger afgrænser selvfølgelig muligheden for, hvor meget offentlighed der kan være i forbindelse med en efterretningstjenestes arbejde. Men der skal ikke være nogen tvivl om, at når ovenstående forhold og begrænsninger er tilgodeset, er det den konservative opfattelse, at Forsvarets Efterretningstjeneste, ligesom Politiets Efterretningstjeneste, skal være så åben som muligt, bl.a. af hensyn til at udbrede accepten og forståelsen i offentligheden for det meget vigtige arbejde, man udfører.

Jeg kan derfor helt tilslutte mig og hilser med tilfredshed, at forsvarsministeren og ministeriet nu har under overvejelse at gennemføre de fire nye tiltag, som ministeren redegjorde for i sin tale for 25 minutter siden. Jeg håber, at ministeriets overvejelser hurtigt afsluttes, og at de fører til, at man kan gennemføre alle fire tiltag i fremtiden.

Lad mig slutte med at sige, at jeg og den konservative folketingsgruppe med interesse og meget stor tilfredshed har bemærket, at chefen for Forsvarets Efterretningstjeneste, kontreadmiral Jørn Olesen, i den sidste måneds tid adskillige gange har optrådt i så vel tv og radio som i aviserne med forskellige kommentarer og baggrundsoplysninger vedrørende det arbejde, som Forsvarets Efterretningstjeneste udfører. Og denne informationsudbredelse, som chefen selv har forestået, har efter min opfattelse været til stor gavn for forståelsen af det meget vigtige arbejde, som efterretningstjenesten udfører, og jeg håber, at denne øgede synlighed vil fortsætte i fremtiden, når det vurderes at være relevant og kan gøres på en måde, der ikke skader efterretningstjenestens arbejde.

Konkluderende kan jeg derfor sige, at forsvarsministeren lægger op til den øgede åben-

hed, som jeg og den konservative folketingsgruppe har efterlyst, og vi finder, at man i øjeblikket går så langt, som man kan af hensyn til tjenestens virke. Vi kan derfor ikke støtte SF's beslutningsforslag.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Morten Helveg Petersen som ordfører.

Morten Helveg Petersen (RV):

Jeg vil også gerne benytte lejligheden til at takke SF for at fremsætte beslutningsforslaget her, for det er en god anledning til at diskutere nogle principper og retningslinjer for dette helt centrale arbejde i efterretningstjenesterne, og det er jo mindst talt en diskussion, der trænger sig på, når man tænker på, hvad vi i øvrigt har diskuteret igennem de forgangne måneder.

Kl. 16.35

Der er vel bred enighed om, at netop efterretningsvirksomhed står helt centralt i kampen mod terror, og af samme grund er der bevilget flere midler til efterretningstjenesterne gennem de seneste par år. Når man investerer flere midler i den type funktioner, er det jo også helt afgørende og centralt, at der også opnås, skal vi sige større gennemsigtighed med hensyn til, hvad midlerne anvendes til.

Vi diskuterer meget åbenhed. Spørgsmålet er, om ord som tilgængelighed eller adgang i virkeligheden er endnu mere rigtige, for der må vel være øvre grænser for åbenhed, når personfølsomme oplysninger skal respekteres og forholdet til fremmede magter skal respekteres, hvilket SF også gør opmærksom på i beslutningsforslaget.

For mig at se er det en afgørende diskussion, at vi prøver at forholde os til, hvad det er for en værditilvækst, om man vil, en dansk efterretningsvirksomhed skal kunne tilvejebringe i forhold til de analyser og vurderinger, som tilvejebringes af andre og større magter, og det er for mig at se en central diskussion, når man diskuterer, hvad vores efterretningstjenester skal lave fremover.

Vi er positive over for intentionen i SF's beslutningsforslag. Der er nogle ting i det, der gør, at vi ikke kan tilslutte os umiddelbart, men meget gerne vil arbejde konstruktivt videre med sagen under udvalgsbehandlingen.

Jeg synes, det kunne være nyttigt, om det var sådan, at forslagsstillerne her kunne uddybe pinden om, at efterretningsofficerer skulle stå til

rådighed for høringer afholdt af Folketinget. Hvad forestiller man sig her? Er det så i givet fald lukkede høringer, og under hvilke vilkår skal efterretningsofficerer så kunne udtale sig? Det er for mig at se et af de centrale spørgsmål i beslutningsforslaget, som vi gerne vil være med til at dyrke videre under udvalgsbehandlingen, men som gør, at vi ikke kan melde positivt ud lige i dag, før vi får nærmere belyst, hvad dette måtte indebære.

Derudover har vi noteret os ministerens bemærkninger og finder det positivt, at der tages skridt i den retning, som ministeren skitserer her. Det er på høje tid, og det er meget, meget nyttigt.

Det Radikale Venstre har jo selv presset på for at søge at tilvejebringe større åbenhed, og vi har også selv efterlyst et, om man vil, hovedeftersyn af Forsvarets Efterretningstjeneste i forbindelse med Frank Grevil-sagen. Så vi er positive over for intentionen i beslutningsforslaget. Vi føler, at der er ting i det, der gør, at vi ikke kan støtte det hundrede procent, som det ligger her. Vi vil gerne arbejde videre med det under udvalgsbehandlingen, men vi kan ikke støtte det på det her grundlag.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Søren Søndergaard som ordfører.

Søren Søndergaard (EL):

Enhedslisten kan også støtte forslaget. Vi mener generelt, at der er for mange ting, som foregår i lukkethed, og hvor der ikke er nogen begrundelse for det, men hvor det nærmest bliver absurd.

Vi husker jo stadig væk sagen om stay behind-grupperne. Der var i mange år blevet stillet spørgsmål om de her stay behind-grupper, og der var kommet et rutinemæssigt svar om, at det var fuldstændig umuligt at svare på spørgsmål om nogen af de stay behind-grupper, fordi det var superhemmeligt.

Så skulle den tidligere forsvarsminister Hans Hækkerup skrive sine erindringer, og så skrev han en dag mellem aftenkaffen og golfturen, at så nedlagde han i øvrigt de der stay behind-grupper. Mere hemmeligt var det altså ikke, end at den tidligere forsvarsminister kunne skrive i sine erindringer, at nu var de nedlagt.

Så spurgte vi forsvarsministeren, om forsvarsministeren kunne bekræfte, at den tidligere forsvarsminister havde ret i, hvad han havde skrevet i sine erindringer, eller om den tidligere forsvarsminister var fyldt med usandheder. Og

så kunne forsvarsministeren bekræfte, at stay behind-grupperne nu var nedlagt.

Så fulgte vi op med det næste spørgsmål: Kan forsvarsministeren så oplyse, hvornår stay behind-grupperne blev oprettet? Nej, det kunne man ikke, for det var alt for hemmeligt. Man kunne altså meddele, hvornår de var blevet nedlagt, men det var alt for hemmeligt at fortælle, hvornår de var blevet oprettet. Og da der så havde været en større palaver om det, endte det med, at den tidligere forsvarsminister, hr. Svend Aage Jensby, meddelte, at han ville indkalde Kontroludvalget, bl.a. hr. Helge Adam Møller, og de har så i fortrolighed fået en orientering om, hvornår de stay behind-grupper, som alle ved nu er blevet nedlagt, blev oprettet.

Kl. 16.40

Så kan man jo stille spørgsmålet: Gud ved, hvad baggrunden er for, at det er så hemmeligt, at de her stay behind-grupper er blevet oprettet? Muligvis er det rent politisk – at de er blevet oprettet på et tidspunkt, hvor der ikke har været noget politisk mandat i Folketinget for det, og det vil man ikke have frem; ellers vil årstallet sikkert ikke være særlig interessant, hvis man får at vide, at det er 1947 eller 1948 eller 1949, eller hvornår det nu præcis er.

Det er jo et eksempel på, hvordan denne her traditionelle lukkethed for det første selvfølgelig bliver absurd, når noget af det krakelerer, men det er for det andet også et eksempel på, hvor urimeligt det er, og hvordan det ikke tjener noget større formål, men bliver et spørgsmål om at forsvare rent politiske interesser.

Vi synes, at det er en god ting, hvis vi får sikkerhedsvurderinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste. Vi var selv nogle, som med stor interesse læste den sikkerhedspolitiske vurdering, som Forsvarets Efterretningstjeneste afgav til Forsvarskommissionen i 1977. Der blev fortroligheden indskærpet utrolig meget, det var meget vigtigt, at der ikke kom noget ud om det. Og det var så også i orden.

Så vidt jeg husker, var der vist også kun et enkelt afsnit, der kom ud, nemlig det der spørgsmål om, hvorvidt der var en trussel mod Danmark inden for 20 år eller inden for 10 år. Men ellers var det jo ikke mere hemmeligt, end da der så var gået en periode og Forsvarskommissionen skulle aflevere sin beretning, blev det hele offentliggjort.

Og hvad så man så? Ja, man så ganske kvalificerede politiske vurderinger, som alle i Folketinget kunne have haft glæde af. Især i denne sam-

menhæng vil jeg da specielt henlede opmærksomheden på det, der stod om Irak, som Forsvarets Efterretningstjeneste stadig væk skal have en cadeau for, for det, man skrev om Irak og vurderingen af Saddam Husseins masseødelæggelsesvåben, var meget kvalificeret. Det, Forsvarets Efterretningstjeneste skrev tilbage i 1997, da det blev offentliggjort – hvis jeg sagde 1977, er det forkert – var meget kvalificeret. Så der vil være behov for at lave de her sikkerhedsvurderinger.

Hvis det er det, der ligger i ministerens forslag, så synes vi, det er godt, men vi synes altså som sagt også, at man kan gå videre.

Den sidste ting, jeg vil nævne, er, at der i det her forslag jo altså også ligger, i hvert fald i bemærkningerne, overvejselsen om offentligt ansattes, herunder efterretningsfolks, mulighed for at sige fra over for ting, som er ulovlige. Det er et forslag, som ligger i forlængelse af et forslag, vi fra Enhedslisten tidligere har fremsat. Vi synes, det er rigtigt, at man klargør, at den mulighed eksisterer. Det er klart, at hvis folk går ud og fremlægger noget, som er klassificeret, og det viser sig, at de gør det i modsætning til det tavshedslofte, de har givet, og hvis der ikke er nogen offentlig interesse som baggrund for det, så må de modtage deres straf; så er der en straf.

Men vi synes omvendt også, det er rigtigt, at man gør opmærksom på, at det, at man har en hemmelig tjeneste, og det, at man har et lukket system og på nogle områder *må* have et lukket system, altså ikke er et argument for, at en hvilken som helst ting bare kan blive lukket ned. Der er ting, som offentligheden har krav på at vide, eller i hvert fald beslutningstagere har krav på at vide, og det må en regering også anerkende. Så den del af bemærkningerne i hr. Villy Søvndals forslag kan vi også støtte.

Så vi er generelt positive over for forslaget, og hvis det, der ligger i ministerens udtalelse, er, at man vil gå nogle skridt i den retning, så støtter vi det.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Hr. Sjørnsen som ordfører.

Jann Sjørnsen (KD):
Efterretningstjenesterne udgør et væsentligt fundament i et hvilket som helst demokratisk samfund i forhold til at gardere sig mod nogle af de trusler, der kan være mod ens eget samfund.

Det er klart, at det er ønskeligt set fra parlamentets side, at der er så meget åbenhed og kon-

trol med efterretningstjenesterne som overhovedet muligt. Men alt kan ikke foregå i åbenhed, og derfor er jeg sådan set tilfreds med, at forsvarsministeren her i dag lige præcis har redegjort for det aspekt.

Man kan selvfølgelig altid diskutere, hvor langt man vil gå, og der skal ikke herske nogen tvivl om, at på baggrund af de sidste års mange diskussioner om, hvad der kunne eller skulle have været offentliggjort fra efterretningstjenesternes side, er vi fra Kristendemokraternes side indstillet på, at også Forsvarets Efterretningstjeneste bevæger sig i en retning, hvor man kan åbne op for stadig mere.

Om man direkte, som det sker i forslaget, kan sammenligne f.eks. Forsvarets Efterretningstjeneste med nogle af de amerikanske, engelske osv. og offentlig praksis for offentliggørelse af f.eks. efterretningsrapporter, tvivler jeg nu meget på. Men det er klart, som det også er set og sket i forbindelse med den seneste diskussion om efterretningstjenesternes afrapportering omkring situationen i f.eks. Irak, at der er noget, der med fordel for den offentlige debat kan lægges frem også på et tidligere tidspunkt, end det ellers var tænkt offentliggjort – hvis det overhovedet var tænkt offentliggjort.

Kl. 16.45

Men som det står formuleret her i pind et i SF's beslutningsforslag, så bliver det efter vores opfattelse lidt for firkantet med at sige, at man bare skal indføre den praksis, man har i USA og i England, i forhold til, hvad der kan offentliggøres her i Danmark.

Den anden pind, som går på, at efterretningsofficerer kan stå til rådighed for høringer, der afholdes af Folketinget, kan vi ikke tilslutte os umiddelbart. Man kan selvfølgelig diskutere, om vi skal indføre en sådan ny institution, men det er vi ikke umiddelbart sindet at gøre.

Vi så for nylig, da chefen for Forsvarets Efterretningstjeneste medvirkede i forbindelse med et møde i Det Udenrigspolitiske Nævn, at man da åbnede op og gav mulighed for, at der også kunne afgives direkte vurderinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste i et nævnsmøde. Jeg vil ikke sige, at man kan betragte det som et forsøg, men det var da i hvert fald en nyskabelse. Og det er o.k. for os, men vi synes ikke, at man med det beslutningsforslag her fra Folketingets side umiddelbart skal lægge op til, at man skal afholde høringer, hvor man kan kræve, at en efterretningsofficer står til rådighed.

Under hvilke nærmere forhold det skulle ske, kan man selvfølgelig sige så er op til regeringen at definere i forbindelse med udmøntningen af det her beslutningsforslag i et lovforslag. Men det synes vi i hvert fald er et for løst grundlag at tage stilling på.

Så det korte af det lange er, at Kristendemokraterne ikke kan tilslutte sig beslutningsforslaget, som det foreligger her, men at vi da gerne deltager i en debat om øget offentlighed i efterretningstjenesterne. Vi har også noteret os, at formanden for Folketingets Kontroludvalg og lederen af efterretningstjenesten her har sagt, at man har et arbejde i gang, som ser spændende ud.

Jeg kunne måske så i den forbindelse gøre den tilføjelse, at man jo også kunne diskutere i Kontroludvalget eller i Folketinget i det hele taget, om det ikke snart var på tide, at f.eks. alle partier var repræsenteret i Folketingets Kontroludvalg. Det har været drøftet tidligere, og jeg synes principielt, det ville være rigtigt, at man traf den beslutning på et tidspunkt. Det vil jeg da godt opfordre formanden for udvalget til at lade indgå i sine fortsatte overvejelser.

Men med disse ord må vi altså på det foreliggende grundlag afvise SF's beslutningsforslag, på trods af at vi deler nogle af intentionerne bag forslaget.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Kun et enkelt spørgsmål til hr. Jann Sjørnsen. Hvis man nu tænkte sig, at man udvidede det såkaldte Kontroludvalg, som jo ikke er et Kontroludvalg, for man kontrollerer ikke noget som helst, jævnfør loven for udvalget, til samtlige partier – vi ved jo, at vi indimellem har 10-11 partier, og det vil sige, at der så ville komme 10-11 medlemmer – kunne hr. Jann Sjørnsen så ikke frygte, at når man fik fortrolige oplysninger, som man gør indimellem, ville det blive lige så åbent som med de fortrolige oplysninger, der gives i Det Udenrigspolitiske Nævn, hvor skaren bare er lidt større end de 11?

Jeg siger det, fordi der udtrykkeligt står i loven, at fortroligheden er den samme, som gælder i Det Udenrigspolitiske Nævn. Og det ved vi jo alle sammen er hullet som en si. Der går 10 minutter, efter at der har været holdt møde dér, og så er det ude. Ville det så ikke også blive sådan i Kontroludvalget, og så ville man ingen hemmeligheder få?

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Man kan vel altid befrygte, at der opstår en læk, også fra udvalg, som er underlagt de fortrolighedshensyn, som f.eks. gælder for Det Udenrigspolitiske Nævn, og Det Udenrigspolitiske Nævn udmærker sig jo ikke ved at være specielt tæt. Man kan jo også diskutere, hvad det er for nogle oplysninger, der bliver lækket, og hvad der bliver sagt både før og efter møder af så vel ministre som af medlemmer af Nævnet. Men det er anden diskussion.

Når jeg ikke umiddelbart kan tilslutte mig hr. Helge Adam Møllers ræsonnement, så er det, fordi det jo beror på, at specielt de store partier skulle være gode til at holde tæt i den her sammenhæng, for det er jo dem, der er repræsenteret i Kontroludvalget i dag. Og den præmis kan jeg ikke umiddelbart lægge til grund for det ræsonnement, som hr. Helge Adam Møller tilkendegiver her.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jamen der lå bestemt ikke i mine bemærkninger, at store partier skulle være hverken værre eller bedre. Jeg tror bare, det er en almindelig menneskelig erfaring, lige fra et ægteskab for to personer og så opad, at jo flere mennesker der kender en hemmelighed, jo hurtigere slipper den ud.

Og i bemærkningerne til lovforslaget om det såkaldte Kontroludvalg står der nemlig i § 5, at tavshedspligten i forbindelse med, hvad man erfarer i udvalget, svarer til, hvad der er gældende for medlemmerne af Det Udenrigspolitiske Nævn. Og der kan vi bare konstatere, at de der er 17 medlemmer, og det er i hvert fald hullet som en si, uanset om de er fra små eller store partier. Derfor kan jeg i hvert fald befrygte, at hvis man udvider det til 10-11, så vil det Kontroludvalg også blive hullet som en si, og så får man simpelt hen ikke oplysninger fra regeringen, og så har man slet ikke noget at bruge det til.

Kl. 16.50

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Jeg kan for så vidt godt købe præmissen om, at jo større et udvalg er, at jo flere der får oplysninger, jo større vil risikoen for lækage sådan set også være, uanset om medlemmerne er fra små eller store partier. Det er o.k., det tror jeg også er en almen erfaring fra folketingsarbejdet.

Men man har jo heller ikke nødig at lave det til et 17-mands-udvalg. Man kunne så i første omgang vælge bare at sige, at der er en repræsentant for hvert parti, idet jeg mener – og så kan man diskutere, om den demokratiske kontrol er en kontrol eller ej – at den indsigt, der kan være i efterretningsstjenesternes virksomhed, i og for sig bør åbnes for alle politiske partier. Og så må det jo, hvis der sker en lækage, være op til udvalget, formanden for Præsidiet osv., og det gælder for så vidt nævnt, det gælder i øvrigt også Finansudvalget og i visse tilfælde også for Kontroludvalget, i givet fald at rejse en strafferetlig sag, når man finder, at reglerne er overtrådt.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Foranlediget af den sidste diskussion kunne jeg godt tænke mig at høre, om det ikke undrer hr. Jann Sjørnsen, hvordan hr. Helge Adam Møller kan vide, at Det Udenrigspolitiske Nævn er hullet som en si. Det undrer da mig, hvorfra hr. Helge Adam Møller ved det. Men det kan være, hr. Jann Sjørnsen måske kan oplyse, hvor hr. Helge Adam Møller kan have den viden fra.

Derudover må jeg indrømme, at jeg ikke er tilhænger af forslaget om at udvide Kontroludvalget. Jeg er altså heller ikke specielt tilhænger af at lade være med det. Vi synes ikke, det er særlig relevant, fordi som hr. Helge Adam Møller – og der er jeg netop enig – siger, så er det jo et såkaldt Kontroludvalg, for det kontrollerer ikke noget som helst. Det får nogle oplysninger, som det ikke må bruge til noget som helst. Det kan bare konstatere, hvordan tingene er.

Hvad er ideen egentlig i at have det Kontroludvalg? Var det ikke mere rimeligt, at vi fik nogle klare retningslinjer for, hvad Folketinget kunne få at vide, og hvad der var hemmeligt?

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Jo, det sidste kan jeg da sådan set godt følge. Nu var det, fordi formanden for udvalget selv fra talarstolen her kom ind på, at man gjorde sig nogle overvejelser i form af en beretning om, hvordan fremtiden skulle se ud. De overvejelser kunne man selvfølgelig også have inkluderet i det spektrum, som hr. Søren Søndergaard her kommer ind på, som er helt relevant i forbindelse med en overvejelse over, hvilke oplysninger og hvilken virksomhed eller hvilken eventuel kontrolfunktion parlamentet skal have i forhold til efterretningsvæsenet. Så jeg kan da fuldt ud til-

slutte mig, at vi også opfordrer formanden til at inkludere det i sine overvejelser.

Så ville det jo selvfølgelig give endnu mere mening, end det gør i dag, hvis man udvidede Kontroludvalget til at omfatte medlemmer fra alle Folketingets partier.

Det er jo ikke det, der så er temaet i dag, men jeg synes, at det selvfølgelig ikke er uvæsentligt i forhold til hele diskussionen om mere offentlighed og også, vil jeg sige, om kontrol med efterretningsvæsenet, at vi inddrager lige præcis det udvalg, der jo også fra tid til anden har været involveret i debatten om, hvad man må, kan eller skal sige på de møder osv., og om man overhovedet kan kontrollere noget som helst eller ej.

Så jeg synes bare, at det vil være godt i forbindelse med den debat her i dag at opfordre formanden for udvalget til at inddrage det i sine overvejelser.

For så vidt angår det første spørgsmål, så ved jeg selvfølgelig ikke, hvorfra hr. Helge Adam Møller ved, at Det Udenrigspolitiske Nævn er hullet som en si. Men det er jo i hvert fald en notorisk kendsgerning, at der har været sager fremme i Nævnet, hvor man må sige, at bestemmelsen omkring fortrolighed ikke har været overholdt. Det er selvfølgelig dybt beklageligt.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det sidste kan jeg bekræfte. Der har bestemt været sager fremme, hvor tavshedspligten eller fortroligheden er overtrådt.

Men jeg vil godt fortsætte den her diskussion. Jeg vil sige til hr. Jann Sjørnsen, at vi i Enhedslisten sådan set er glade for, at vi ikke sidder i Kontroludvalget, for i forbindelse med en række af de sager, som vi har været med til at bringe frem og sætte spørgsmålstegn ved, ville der, hvis vi havde siddet i Kontroludvalget, ligge en permanent mistanke om, at grunden til, at vi kunne rejse de her sager, udelukkende var, fordi vi brugte fortrolige oplysninger fra Kontroludvalget.

Derfor er vi sådan set meget tilfredse med ikke at være bundet og syltet ind i det system, som jo gør, at man får nogle oplysninger, som man i en given situation kan synes er alvorlige, men som man ikke kan udtale sig om. Hvis et tilstedeværende medlem af Kontroludvalget f.eks. synes, at det faktisk er en mærkelig begrundelse; der er givet for, hvorfor man ikke må oplyse, hvornår stay behind-grupperne blev op-

rettet, jamen så har man ikke rigtig nogen mulighed for at sige det. Vi andre har en mulighed for at sige det, for vi kan ikke blive beskyldt for at lække det fra Kontroludvalget, fordi vi ikke har fået oplysningerne dér.

Kan hr. Jann Sjørnsen ikke lidt følge det ræsonnement, der altså fører Enhedslisten til en tilfredshed med, at vi sådan set ikke sidder i det pågældende udvalg?

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Både ja og nej. Ja, hvis man ser det på baggrund af det, som hr. Søren Søndergaard spurgte om i et tidligere indlæg, nemlig hvad det egentlig er, Kontroludvalget i dag kan kontrollere. Er man ikke bare modtager af information, og så er det det? Så kan jeg godt forstå hr. Søren Søndergaards ræsonnement.

Kl. 16.55

Men når jeg så også siger nej, er det, fordi den situation, hvor man sidder der, og hvordan man så kan bruge de oplysninger, man rent faktisk får i fortrolighed, jo ikke er anderledes end med hensyn til de oplysninger, som f.eks. finansudvalgsmedlemmer eller medlemmerne af Det Udenrigspolitiske Nævn kan modtage i fortrolighed i dag, og som man jo i forhold til, hvad man i øvrigt vil rejse af sager, og hvad man vil sige udadtil, må forholde sig til.

Så dilemmaet vil for mig at se ikke være anderledes, hvis man var medlem af Kontroludvalget, end det kan være i dag for så vel finansudvalgsmedlemmer som for medlemmer af Det Udenrigspolitiske Nævn.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er der vist ikke flere korte bemærkninger til hr. Sjørnsen, og det bliver dermed hr. Villy Søvn-dal som ordfører for forslagsstillerne.

Villy Søvn-dal (SF):

Det er jo altid spændende at få en åben debat om forholdene i vores efterretningstjeneste, om, hvordan vi vil have den til at fungere i et demokratisk samfund, så tak for debatten. Vi vil med stor spænding imødesee forsvarsministerens fremlæggelse af de lovede initiativer. Vi vil tage stilling til dem, når de ligger der, og konstatere, om vi synes, det er tilfredsstillende eller ikke.

Vi har et enkelt problem, nemlig at jeg forstod på forsvarsministeren, at det skal fremlægges i Kontroludvalget, hvilket med de nuværende regler betyder, at de medlemmer, der får det

forelagt, er pålagt skærpet tavshed, og så bliver det jo lidt svært at fastholde den gode tradition for den åbne debat. Så jeg vil bede om, at vi også behandler de principielle retningslinjer i Folketingets Forsvarsudvalg, for der er altså noget underligt ved omfanget af skæg og blå briller – undskyld mig! – i Kontroludvalget.

Jeg deler arbejdsværelse med en, der sidder i Kontroludvalget. Hun forsvinder ud af lokalet en gang imellem. Hvis der er en, der ringer og spørger, hvor hun er henne, så ved jeg det ikke, for hun må ikke sige det til mig. Kunne vi, undskyld mig, ikke godt få det her ned på et niveau, hvor vi sådan fjerner os lidt fra drengébøgerne om spioner og sådan noget og får det ned på et plan, der bare har lidt med virkeligheden at gøre?

Jeg anmoder om, at vi får lov til at have de overvejelser i åbenhed knyttet til det her beslutningsforslag, og at de ikke kun gemmes væk i Kontroludvalget. Jeg er med på, at der kan være drøftelser, der bedst tages i Kontroludvalget, men det er jo forslaget hensigt netop at sikre en offentlig debat.

Der ligger i forslaget, som de ordførere, der har fået læst forslaget, kan se, en anerkendelse af, at ikke alle forhold er velegnet til offentligheden – derfor de fire undtagelser i forslaget. Vi er helt opmærksomme på, at der er personfølsomme oplysninger, at der er oplysninger, der kunne udgøre en risiko for Danmark, at der er oplysninger, der kunne kompromittere andre lande eller danske relationer til fremmede magter, og at vi har et hensyn at tage til andre landes efterretningstjenester.

Derfor er de udelukket. Derfor er de unddraget den del af diskussionen, vi godt vil have. Det være sagt bl.a. til hr. Peter Skaarup, som jeg ikke er sikker på stadig væk har forstået de her undtagelser.

Men det forekommer – undskyld mig – altså absurd, at når andre lande offentliggør rapporter, vurderinger, så fastholder vi i Danmark, at vi ikke kan offentliggøre de samme, som vi kan gå ind og finde på internettet. Undskyld mig – hvorfor det? Altså hvad er det for et fortrolighedshensyn, man argumenterer med over for det land, som nu har offentliggjort sin fortrolige rapport? Har vi så stadig et fortrolighedshensyn til pågældende land? Det er da, undskyld mig, for absurd en argumentation. Og derfor må det som et mindstemål være sådan, at det, andre lande vælger at deklassificere i deres rapporter, kan vi selvfølgelig også få almindelig indsigt i.

Endvidere tror jeg, at forsvarsministeren er meget opmærksom på det svar, som jeg har fået på et spørgsmål til justitsministeren, nemlig at dér, hvor man i forsvaret hidtil har svunget fortrolighedsstemplet fuldstændig automatisk, skal man nu til at tænke sig om på den måde, at det, at et notat er udarbejdet i Forsvarets Efterretningstjeneste, ikke i sig selv gør notatet fortroligt. Det afhænger af en konkret vurdering. Det er klart, at det er en udfordring at skulle tage stilling i de enkelte sager, men det er faktisk det, Justitsministeriet beder om. Der antager jeg, at forsvarsministeren har til hensigt at følge den gode anbefaling fra kollegaen, som er justitsminister.

Det, jeg synes står som det store problem, specielt efter Irakkrigen, er selvfølgelig at opleve, hvordan et politisk flertal vælger at gemme sig bag en efterretningstjeneste, når det viser sig, at de oplysninger, man oprindelig lagde frem, ikke holder, end ikke nogen af dem. Så vælger man at krybe i skjul og skubbe en efterretningstjeneste frem foran sig og sige, at med den foran os kan vi sige, at vi sagde det rigtige dengang.

Kl. 17.00

Det er ikke pynteligt for en regering, at den er så trængt, at den er nødt til at anvende forsvaret som en fremskudt post for at forsvare regeringen selv. I det lange løb er det heller ikke særlig godt for efterretningstjenesten at blive anvendt til det formål.

Jeg synes, man skal huske i alt det her, at vi ikke har en efterretningstjeneste for at beskytte en trængt Venstrestatsminister eller en trængt konservativ udenrigsminister eller en trængt hr. Peter Skaarup. Det er ikke efterretningstjenestens opgave. Dens opgave er at beskytte nationen, og hver gang efterretningstjenesten påtager sig den anden opgave, så synes jeg, at den afgørende svækker sig selv.

Hr. Ulrik Kragh mener, at vi beklikker regeringen, når vi konstaterer, at regeringen på lange stræk talte usandt. Men det kan vi jo ikke gøre for. Det er ikke at beklikke regeringen. Det er en nøgtern konstatering af, at de argumenter, der i sin tid blev anvendt, ikke tåler at blive vist frem.

Tak til hr. Jan Trøjborg, som støtter intentionerne og lover, at vi sammen går videre i en proces. Det synes jeg er løfterigt. Dele af det kan, som jeg var inde på i starten, foregå i Folketingets Kontroludvalg, og dele af det med stor fordel i Folketingets Forsvarsudvalg.

Jeg har været rundt om hr. Peter Skaarup, som jeg håber efterfølgende vil læse forslaget, så

han kan se, hvad der er undtaget, for så får vi alt andet lige en mere forstandig diskussion.

Så vil jeg sige til hr. Helge Adam Møller, der påpegede, at det er nødvendigt at beskytte sig med en efterretningstjeneste, at jeg er helt enig. Det var grunden til, at SF i mindretalsbetænkningen fra Forsvarskommissionen af 1997 foreslog en styrket efterretningstjeneste. Jeg synes, det er det naturlige svar på en situation, hvor truslen er diffus, hvor man er bange for terror, at der er en fremskudt og oplyst efterretningstjeneste; det er et af de gode bud på, hvordan vi sikrer vores typer af sårbare samfund.

Men det forudsætter, at de i øget grad deltager i den offentlige debat, så det ikke er en snæver kreds, der ligger inde med oplysninger, som ikke har fortrolighedsmæssig karakter, og derved i højere grad også bidrager til det almindelige samfunds mulighed for at orientere sig i forhold til, hvor farerne er, og hvad det er, man skal passe på. Derfor er jeg også helt enig, når hr. Helge Adam Møller nævner, at det har fortrolighed som forudsætning. Det er præcis derfor, at forslaget har fire forbehold i forhold til, hvor fortroligheden gælder, og hvor man ikke skal åbne op.

Tak til hr. Morten Helveg Petersen. Det Radikale Venstre var positive over for intentionerne i forslaget og ville gerne arbejde videre med det. Hr. Morten Helveg Petersen spurgte direkte til høringerne med efterretningsofficerer, om de var tænkt i åbne scenarier eller i lukkede scenarier, men det afhænger jo af, hvilke temaer vi diskuterer.

Jeg tror, at vi med meget stor fordel kunne have høringer, der er åbne, hvor vi diskuterer sager, der ikke er omfattet af de fortrolighedsbestemmelser, som i sagens natur er knyttet til en efterretningstjeneste, mens vi i andre sager formentlig vil kunne være enige om, at der er tale om en lukket høring, fordi vi skal undersøge forhold, der i sagens natur ikke har offentlighedens adgang.

Tak også for støtten fra hr. Søren Søndergaard fra Enhedslisten, der også pegede på det i vores forslag, der vedrører offentlige ansattes mulighed for at ytre sig, altså deres meddeleleret, det, vi har kaldt whistle blow-funktionen med et godt dansk udtryk.

Det er jo interessant, at mange af de store sager om, hvordan ansatte i offentlig tjeneste er blevet misbrugt af det politiske system, er knyttet til mennesker, der havde det moralske mod til at træde frem med stor personlig risiko osv.

og gøre opmærksom på, at der foregik ting, der var helt, helt ude af trit med den offentlige politiske fortælling, som magthaverne bidrog med.

Det gælder ikke alene i Danmark. Det gælder også i England omkring afsløringen af, at Blix blev aflyttet, mens han førte fortrolige samtaler med en engelsk minister. Det er helt uhørt! Hvis vi ikke havde en situation, hvor modige offentligt ansatte turde træde frem, når den type af Gestapometoder bliver anvendt af et politisk system, havde vi – tror jeg – et politisk system, der på lang sigt i forhold til demokratiet var ekstremt sårbart.

Kl. 17.05

Så bare til sidst til hr. Jann Sjursen, som synes, at det er for vidtgående at følge USA og England. Det kan man jo mene, men det undrer mig sådan set lidt, at det er Kristendemokraternes synspunkt om åbenhed, men det er det selvfølgelig, når hr. Jann Sjursen siger det, og det tager vi så til efterretning.

Alt i alt tak for debatten. Jeg håber, at de her bidrag hjælper os videre i den proces, som alle jo har sagt at de er enige i, nemlig at lukketheden er for stor, og at vi må sikre større åbenhed. Vi har jo også peget på i vores beslutningsforslag, at eksempelvis politiet er gået ganske langt med hensyn til større åbenhed i forhold til deres efterretningstjeneste.

(Kort bemærkning).

Jan Trøjborg (S):

Det er til hr. Søvnalds bemærkning, om der nu ikke var for meget skæg og blå briller forbundet med, at regeringen diskuterede en ny åbenhed, en afklassificeringspolitik, med Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne.

Jeg vil spørge hr. Villy Søvnald, om hr. Villy Søvnald ikke vil føle det tilfredsstillende, hvis den politik, som udvalget forhåbentlig kommer frem til ved det initiativ, som jeg agter at tage i godt samarbejde med de to ansvarlige ministre for udvalget, bliver offentliggjort, således at den eventuelt også kunne indgå i de videre overvejelser i Forsvarsudvalgets videre arbejde med sagen. Det var jo netop tanken at offentliggøre den samlede politik i form af en beretning.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Bestemt. Jeg vil være meget tilfreds med, at vi fik mulighed for offentligt at følge de overvejelser, der gøres i Kontroludvalget, så vi efterfølgende i en offentlig debat kan tage stilling til,

om vi synes, det er vidtrækkende nok, eller om vi synes, at vi skulle gå endnu videre, for det bliver jo så en del af processen.

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Da jeg selv havde fornøjelsen af at være ordfører på forslaget for et godt stykke tid siden, var der en klokke, der ringede, men jeg har på fornemmelsen, at det ikke har vækket hr. Villy Søvnald i den periode, hvor han ellers burde have siddet og lyttet.

Hr. Villy Søvnald gjorde på daværende tidspunkt opmærksom på, at regeringen havde gemt sig bag efterretningstjenesterne i forbindelse med Irak. Jeg vil i den anledning spørge hr. Villy Søvnald: Ud over vurderingen af styrkerens sikkerhed, altså den risiko, der er forbundet med at være i Irak, hvor er der så i beslutningsgrundlaget for deltagelse i Irak nævnt et eneste ord om efterretningstjenesternes vurdering?

Det synes jeg at hr. Villy Søvnald skylder os en forklaring på, når det er sådan, at han gang på gang fremfører, at vi gemmer os bag efterretningsvæsenet. Jeg vil bede hr. Villy Søvnald om at nævne et eneste sted.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det vil jeg meget gerne. Jeg er sådan set glad for spørgsmålet.

Når en dansk statsminister går ud og siger til Jyllands-Posten, og jeg er sikker på, hr. Ulrik Kragh husker det citat, at Saddam Hussein har masseødelæggelsesvåben, og at det ikke er noget, vi tror, men er noget, vi ved, og når vi samtidig ved, at alle de åbne kilder, f.eks. Blix og sådan nogle, har ledt i meget lang tid og ikke har kunnet finde noget, og når vi ved, at statsministeren ikke selv har været nede og kigge efter i Irak – det tror jeg også at hr. Ulrik Kragh kan bekræfte – må man jo formode, at den der sikre viden, som statsministeren har om, at det ikke er noget, han tror, men er noget, han ved, må han have et eller andet sted fra.

Vi ved i dag, at han ikke havde det fra efterretningstjenesterne, fordi der var en modig Venstremand, der offentliggjorde nogle af de vurderinger, der lå fra efterretningstjenesten. Vi har så efterfølgende alle sammen haft mulighed for at kigge i dem.

Det er jo på den måde, at vi oplever, at en trængt statsminister anvender et argument, hvor man må formode, at han har den viden et eller

andet sted fra. Det kan være, at hr. Ulrik Kragh er i stand til at besvare spørgsmålet: Hvor havde statsministeren den sikre viden fra, som vi i dag ved ikke var rigtig?

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Jeg synes, hr. Villy Søvndal skulle holde sig fra at manipulere med befolkningen på den måde, som han forsøger på fra Folketingets talerstol på nuværende tidspunkt.

Hr. Villy Søvndal ved jo udmærket godt, at det citat, der bliver givet af statsministeren, blev efterfulgt af, at det ved vi, for det har FN redegjort for. Derfor skal man lade være med at blande tingene sammen, og man skal lade være med at udøve den form for citatfusk og rette beskyldninger mod hele Folketinget, hvor et flertal vedtog at deltage i Irakkrigen på et helt andet grundlag end på noget, som statsministeren havde sagt i en anden sammenhæng.

Det holder ikke en meter, og jeg synes, det er beskæmmende for seriositeten i den behandling, vi ellers har af et forslag, som er rimelig vigtigt, om, at vi får den rette åbenhed for vores efterretningstjenester.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg kan godt forstå, at hr. Ulrik Kragh ikke synes, det er behageligt at blive mindet om et sådan citat, for det var en del af hele manipulationen i det her forløb, og det ved hr. Ulrik Kragh jo godt.

Kl. 17.10

Det er da klart, at en befolkning, der ved, at en statsminister, der har adgang til en efterretningstjeneste, og en statsminister, der anvender et argument om, at masseødelæggelsesvåben ikke er noget, vi tror, det er noget, vi ved, og en statsminister, der taler om store sorte skyer, der kommer drivende op mod vores byer, hvis vi ikke griber ind, og en befolkning, der får forelagt de oplysninger fra en, der sidder med alle informationer fra en efterretningstjeneste, må antage, at den statsminister har bare en lille smule grund til at sige, som han gør.

Den grund til at sige, som han gør, ved man, at han ikke har fra Blix, som var dernede, og han har ikke selv været dernede, så jeg tror, at befolkningen siger, at statsministeren nok ligger inde med nogle informationer.

Hvor ville det have været behageligt på det tidspunkt i debatten, at efterretningstjenesterne

kunne have stået frem og sagt: De vurderinger, som statsministeren nu giver, kommer i hvert fald ikke fra os.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Hr. Villy Søvndal har flere gange sagt, at jeg som Dansk Folkepartis ordfører ikke har læst forslaget. Det må jeg nok indrømme er en stor fejl af hr. Villy Søvndal. Jeg har nøje læst forslaget flere gange. Jeg har endda nærlæst det så nøje, at jeg har fundet ting i det, som jeg ikke tror at hr. Villy Søvndal helt har gennemtænkt.

Nu vil jeg lige læse lidt op fra bemærkningerne, som hr. Villy Søvndal så gerne skulle forholde sig til. Der står:

»Til gengæld er eksistensen af et efterretningstvæsnen ganske overflødigt, hvis efterretningstjenesternes arbejder og vurderinger ikke indgår i beslutningsgrundlaget for noget så vigtigt som krig.«

Mit spørgsmål til hr. Villy Søvndal går så på: Er der ikke mange andre situationer, end hvor en efterretningstjeneste har fundet materiale frem, at man kan forestille sig, at der indledes en krig? Hvis det rapporteres fra den danske grænse, at nu står der en angribende hær, der er på vej til at ville angribe Danmark, er det vel ikke relevant, hvad en efterretningstjeneste siger, for så ved vi, at den er gal, og så skal vi forsvare os i en krig. Er det ikke rigtig?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg synes, det er rart, at hr. Skaarup er begyndt at læse dele af forslaget. Jeg synes sådan set, det er ærgerligt, at han ikke læser hele det afsnit. Hvis hr. Peter Skaarup ville kaste øjnene på forslaget og læse med, så indledes det afsnit, hr. Peter Skaarup lige citerede fra, med følgende:

»Relevansen af et velfungerende efterretningstvæsnen har næppe været større, end tilfældet er i disse år, hvor trusselsbilledet har ændret sig fra kold krig til terror.«

Det vil sige, at her kommer SF med sin store glæde over, at vi har en velfungerende efterretningstjeneste. Så skriver vi i det, som hr. Peter Skaarup så citerer:

»Til gengæld er eksistensen af et efterretningstvæsnen ganske overflødigt, hvis efterretningstjenesterne arbejder og vurderinger ikke indgår i beslutningsgrundlaget for noget så vigtigt som krig.«

Jeg synes da, det er højst besynderligt, hvis et land vælger at gå i krig alene på baggrund af udenlandske efterretningstjenesters vurderinger, hvis en efterretningstjeneste i det enkelte land ikke selv bidrager med vurderinger i noget så vigtigt som en krig. Er det ikke også hr. Peter Skaarups opfattelse?

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Peter Skaarups sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Nu ved jeg godt, at hr. Villy Søvnald kun vil diskutere Irak, men der er jo mange andre situationer, hvor man desværre kunne forestille sig en krig. Vi har tilbage i historien set andre situationer, hvor efterretningstjenester ikke nødvendigvis har været særlig benyttet.

Hr. Villy Søvnald siger præcis i sit forslag, at hvis efterretningstjenesten ikke på nogen måde har været blandet ind i vurderingerne i forbindelse med at indlede en krig, så duer efterretningstjenesterne ikke. Det afslører for mig at se, at SF dybest set hader de efterretningstjenester og ikke er interesserede i, at der skal være nogen efterretningstjenester. Man skal skramle sig igennem, hvis man virkelig skal finde argumenter i SF's forslag for en efterretningstjeneste.

Det er jo det, der er kerneproblemet, når vi ser forslag fra SF og i øvrigt også fra Enhedslisten her i Folketinget, at man gang på gang er ligeglad med, om vi kan beskytte os selv mod fjender, der kommer udefra. Derfor er problemet i SF's forslag, at man ikke anerkender det positive i at have en efterretningstjeneste. Det kan vi altså finde bevis for her i bemærkningerne.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg er glad for, at hr. Peter Skaarup nu er begyndt at læse forslaget. Det hjælper dog noget. Jeg er sikker på, at hr. Peter Skaarup, når vi nu er færdige med debatten, har tid til at læse det, jeg citerede, nemlig at vi synes, det er vigtigt, at der er en efterretningstjeneste.

Kl. 17.15

Hvis hr. Peter Skaarup stadig er i tvivl om det – og det kan godt være, for han har jo indarbejdet nogle forestillinger, der ligger ret dybt, kan man mærke – vil jeg anbefale hr. Peter Skaarup at gå tilbage og læse vores bidrag til betænkningen over Forsvarskommissionen af 1997. Her vil han kunne læse, at SF – jeg tror oven i købet som

det eneste parti – anbefaler at styrke efterretningstjenesten. Hvis hr. Peter Skaarup så stadig er i tvivl, ligger det uden for i hvert fald mine evner at overbevise hr. Peter Skaarup om, at SF synes, det er vigtigt med en velfungerende efterretningstjeneste, men vel at mærke en efterretningstjeneste, der er mere optaget af at beskytte landet end af at beskytte en trængt regering. Det er jo det, der er det afgørende i denne diskussion, og Dansk Folkeparti er også trængt.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KD):

Blot en enkelt kommentar til hr. Villy Søvnalds opsummering af bl.a. Kristendemokraternes holdning.

Hr. Villy Søvnald når frem til, at vi mener, at SF's beslutningsforslag er for vidtgående, specielt den første pind, som går ud på, at efterretningsrapporten bør offentliggøres i lighed med amerikansk og britisk praksis. Jeg mener, hr. Villy Søvnald har misforstået, hvad jeg sagde i min ordførertale. Jeg sagde sådan set blot, at man ikke umiddelbart kan sammenligne de danske efterretningstjenester med de amerikanske og de britiske, og at jeg synes, man i denne sammenhæng ligesom i andre sammenhænge skal vælge danske løsninger i stedet for bare at traske efter amerikanerne og briterne.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg er ked af, hvis jeg misforstod det i kampens hede, men jeg synes sådan set, at lige præcis på dette punkt ville det ikke være så dårligt at traske efter, fordi det ville betyde langt større åbenhed.

Jeg blev faktisk meget overrasket, da jeg gik ind på Googlesøgesystemet og prøvede at klikke ind på unclassified. Jeg fandt ud af, at hele den amerikanske sikkerhedsvurdering af Irak, som er dateret oktober 2002, er fuldt ud til rådighed. Der er ingen overstregning af noget som helst.

Jeg synes, det er flot, at amerikanerne har et så åbent system og er villige til at videregive oplysninger så hurtigt. Derfor kan man få den kritiske debat i USA, som den danske regering jo ikke ønsker at få om krigsgrundlaget og om de ting, man greb forkert an osv. Det oplever vi på kongreshøringer, hvorimod den danske regering og Dansk Folkeparti jo gemmer sig og ikke ønsker en åben diskussion, og jeg synes, det er en meget stor kvalitet i det amerikanske samfund, at man kan få tingene lagt åbent frem.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Jeg har som nævnt ikke afvist større åbenhed og heller ikke offentliggørelse af rapporter fra efterretningsvæsenet.

Hvis man pålagde efterretningstjenesterne i højere grad at offentliggøre rapporter, ville det formentlig føre til, at der ville være nogle, der blev offentliggjort hurtigt, som vi ser i USA, og at der stadig var nogle, som ikke var afklassificerede. Men hvorom alting er ville det, som hr. Villy Søvndal har sagt flere gange i dag, selvfølgelig også føre til, at efterretningstjenesterne i højere grad deltog i den offentlige debat og var med til at give grundlag for debatten, og det ville jeg selvfølgelig intet have imod. Men hr. Villy Søvndal og SF får det til at se sådan ud, at hvis vi bare havde det amerikanske og britiske system, ville alle de efterretningsrapporter, som i dag ikke er afklassificerede af efterretningstjenesterne, være offentligt tilgængelige. Sådan tror jeg ikke virkeligheden ville være, men det kan vi jo diskutere nærmere under udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg er ret sikker på, at de amerikanske regler vil gøre, at sammenlignet med den lukkede, der karakteriserer det danske system i dag, ville vi komme et godt skridt videre. Men jeg bruger det alene som eksempel på, hvordan et land, som i øvrigt tit bliver kritiseret – også af mig – langt, langt overgår os i demokratisk standard.

Hvis man går videre i samme søgning, vil man f.eks. finde et billede fra 1984, hvor den nuværende amerikanske forsvarsminister Rumsfeld ryster hånd med Saddam Hussein på et tidspunkt, hvor han er i Irak for at sælge nogle produkter, som Saddam kan bruge i krigen mod Iran. Det er jo historisk interessant, men det er ikke behageligt for magthaverne i USA set i forhold til det billede, de har villet tegne af krigen. Men jeg synes, det er endnu et eksempel på, hvor vigtigt det er, at denne åbenhed bliver gennemført, så man ikke bruger efterretningstjenesterne til at beskytte magthavere, men til at beskytte nationer.

(Kort bemærkning).

Gudrun Laub (V):

Hr. Villy Søvndal siger, at hr. Peter Skaarup lider af nogle forestillinger, som ligger dybt. Men man kan da konstatere, at hr. Villy Søvndal i høj grad lider af nogle forestillinger, der ligger dybt

og er svære at flytte, og dem vil jeg oven i købet nok opfatte som vrangforestillinger.

Hr. Villy Søvndal siger, at når statsministeren siger noget, skulle man tro, at han ved noget andet og mere end det, han siger. Hvordan kan hr. Villy Søvndal mene, at statsministeren mener noget andet end det, han siger? Og hvordan kan hr. Villy Søvndal tro, at statsministeren ved noget andet end det, han siger?

Kl. 17.20

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Nej, det tror jeg bestemt ikke. Når statsministeren siger de ting, han siger om Irak, antager jeg da, at han har grund til at sige det.

Jeg har diskuteret med statsministeren, om det er rigtigt, at Saddam Hussein har masseødelæggelsesvåben. Vi har haft besøg her i Folketinget af mange danskere og af tidligere våbeninspektører, der mente, at Saddams masseødelæggelsesvåben var ødelagt, og Blix har været dernede i nogle måneder og har sagt, at efter hans opfattelse er der ikke ret meget tilbage, og man kan i hvert fald ikke finde det. I dag har vi haft amerikanerne dernede i 14 måneder, og de har heller ikke kunnet finde noget.

Når den danske statsminister så bryder det videnbillede, vi har, og siger, at de har masseødelæggelsesvåben i Irak – det er ikke noget, vi tror, det er noget, vi ved – må man jo formode, at statsministeren har en eller anden baggrund for at udtale sig med så stor sikkerhed. Jeg troede, at det var de danske efterretningstjenester, der havde bidraget med de oplysninger, men fordi en modig Venstremand – dem findes der jo nogle stykker af – trådte frem og forelagde efterretningstjenesternes vurderinger, ved vi i dag, at det ikke var derfra, statsministeren havde oplysninger, og at det altså var rent opspind. Det er det, jeg henviser til, når jeg siger, det er uheldigt, hvis efterretningstjenesterne bruges til at beskytte en statsminister og ikke bruges til at beskytte en nation.

(Kort bemærkning).

Gudrun Laub (V):

Det er meget grove bemærkninger, hr. Villy Søvndal kommer med. Jeg synes faktisk, det er utilbørlig groft at komme med den slags angreb på statsministeren.

Når hr. Villy Søvndal antager et eller andet, skal der være et belæg for at komme med sådanne grove påstande. Vi har hørt den ene gang ef-

ter den anden, at hr. Villy Søvndal har citeret statsministeren, men kun første halvdel af et udsagn, og synes hr. Villy Søvndal, det er passende at klippe et udsagn over i to stykker og derefter argumentere imod det, som om den sidste del ikke fandtes?

Med hensyn til den modige Venstremand, som hr. Villy Søvndal omtaler, er den pågældende, efter hvad jeg har læst i pressen, ikke medlem af Venstre mere, men er vistnok gået over til De Radikale.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Ja, men derfor kan han jo godt være modig. Man kan jo ikke sige, at fordi han bevæger sig væk fra Venstre og bliver klogere, er han ikke længere modig. Sådan synes jeg slet ikke man kan slutte.

Hvis der kun havde været et eneste udsagn, hvor statsministeren havde sagt, at han var meget sikker på, at der var masseødelæggelsesvåben, kunne man sige: O.k., det var en enkelt gang, han kom til at forløbe sig. Men jeg citerede samtidig det udsagn – som jeg er sikker på fru Gudrun Laub også kan huske med den store interesse, der er for sikkerhedspolitik i Venstre – om, at store skyer driver ind over byerne.

Jeg er også sikker på, at fru Gudrun Laub kan huske alle de Venstrefolk, der har redegjort i milligram for, hvor meget anthrax og hvor mange kemiske stoffer osv. Saddam Hussein havde. Spurgte fru Gudrun Laub aldrig, hvor man havde de oplysninger fra? Var man så sikker i Venstre, at man helt undlod at stille den type kritiske spørgsmål? Er det grunden til, at man i dag står i den misere, at man har vedtaget noget på et grundlag, der helt oplagt ikke var rigtigt? Og er læren af det ikke, at fremover skal fru Gudrun Laub og Venstre være lidt mere indstillet på at stille kritiske spørgsmål?

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så kommer det formentlig sidste spørgsmål, og det er fra hr. Søren Søndergaard.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Vi havde før en diskussion om Kontroludvalget, hvor jeg annoncerede, at Enhedslisten er meget tilfreds med, at vi ikke sidder i Kontroludvalget.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge SF, som jo sidder i Kontroludvalget, hvad SF egentlig mener, de udretter i det udvalg. Vi har hørt, at

hr. Villy Søvndal ikke engang kan fortælle, hvad fru Anne Bastrup foretager sig, når hun er fraværende, selv om hun måske bare er på toiletet. Det kan selvfølgelig være, hun ikke fortæller hr. Villy Søvndal alt, hvad hun foretager sig, men lad det nu ligge. Men hvis det er det eneste, SF og Danmark får ud af det, hvad er så egentlig formålet med, at SF sidder i Kontroludvalget?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg synes, der er brug for den diskussion, som også formanden for Kontroludvalget har annonceret nogle gange, nemlig en diskussion om en langt, langt større åbenhed om, hvad der foregår i det udvalg. Det er jo fuldstændig absurd at have et udvalg i Folketinget, der er lukket i et omfang, der slet ikke kan begrundes med de oplysninger, udvalget får. Selvfølgelig er der nogle fortrolighedshensyn at tage, det ved vi jo alle sammen, men den grad af lukkethed, vi oplever i øjeblikket, er hinsides al fornuft, så i SF vil vi gerne arbejde for, at der bliver åbenhed.

Kl. 17.25

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Man kan jo sige, at den store forskel mellem f.eks. Det Udenrigspolitiske Nævn eller Finansudvalget og Kontroludvalget er, at i Det Udenrigspolitiske Nævn og Finansudvalget er fortrolighed noget, der kan bestå i, at de pågældende udvalg giver rådgivning eller træffer beslutninger. Det vil sige, at de har et konkret formål og fører til et eller andet, hvorimod Kontroludvalget fører til ingenting. Kontroludvalget kan ikke tage en sag op i Folketinget, for så har det allerede overtrådt sin tavshedspligt, og det kan ikke engang sige, om det har behandlet en sag eller ikke har behandlet en sag. Derfor er der den meget store forskel.

Derfor kunne jeg godt tænke mig at spørge, om SF ikke burde overveje, om det egentlig er hensigtsmæssigt, at SF sidder i det udvalg. Man er jo ligesom under permanent mistanke. Når gode folk – SF har været udsat for det – bliver kontaktede af f.eks. folk fra efterretningstjenesten, som synes, at der er et eller andet galt, og fortæller nogle ting, kan man blive udsat for den mistanke, at det er noget, man kan sige, fordi man misbruger fortrolige oplysninger, som er givet i Kontroludvalget.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Der er jo to muligheder. Den ene er at sige, at det her opfatter vi som nytteløst, men vi laver noget fornuftigt i de åbne dele af parlamentet, og den anden er at prøve lave reglerne om. I øjeblikket synes jeg, det tyder på, at der er muligheder for at lave reglerne om i retning af større åbenhed, og derfor vil vi helt bestemt vente med at se, hvor langt vi kan komme med det, før vi drager en endelig konklusion.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Op-hold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 237: Forslag til lov om ændring af lov om en arbejdsmarkedsfond, ligningsloven, lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og kildeskatteloven. (Arbejdsmarkedsbidrag ved arbejde for udenlandske arbejdsgivere m.v.).

Af skatteministeren (Svend Erik Hovmand). (Fremsat 28/4 2004).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Freddy Dam (V):

Dette lovforslag har til formål at fjerne yderligere uhensigtsmæssigheder og lukke yderligere skattehuller i den danske lovgivning.

Efter lov om arbejdsmarkedsfonde skal lønmodtagere og selvstændigt erhvervsdrivende betale et bidrag til medfinansiering af en række udgifter til f.eks. dagpenge ved ledighed, efterløn, arbejdsmarkedsuddannelse, syge- og barseldagpenge m.v. Efter den hidtidige lovgivning har en række lønmodtagere uden særlig begrundelse været fritaget for betaling af Arbejdsmarkedsbidrag i de seneste ca. 10 år, og det er den retstilstand, lovforslaget retter op på.

En del af lovforslaget indebærer, at der fremover skal betales arbejdsmarkedsbidrag, hvis man er ansat hos en udenlandsk arbejdsgiver, men i øvrigt bor og arbejder i Danmark som fuldt skattepligtig til Danmark. Tilsvarende regler gælder, hvis man er ansat hos en udenlandsk arbejdsgiver og arbejder i udlandet, men fortsat er skattepligtig til Danmark.

I Venstre er vi af den opfattelse, at pligten til at betale arbejdsmarkedsbidrag bør gælde alle, der således nyder godt af den sociale sikring i Danmark, og der skal derfor ikke gøres forskel på lønmodtagerne. Er man fuldt skattepligtig til Danmark og nyder social sikring, skal man naturligvis også betale arbejdsmarkedsbidrag. Det samme gælder i øvrigt betaling af det særlige pensionsbidrag, der dog er suspenderet indtil udgangen af 2005 som følge af regeringens forårspakke.

En anden del af lovforslaget medfører, at arbejdsgiveres indbetalinger på tidligere ansattes pensionsordninger skal omfattes af bidragspligten, idet det forekommer mest hensigtsmæssigt, at pensionsindbetalinger for så vel nuværende som tidligere ansatte behandles ens i relation til betaling af arbejdsmarkedsbidrag.

Endelig indeholder forslaget en ændring af kildeskattelovens § 48 e, således at det ikke længere skal være muligt at modregne ikkeerhvervsmæssigt underskud i indkomsten efter udløbet af den 3-års-periode, hvor forskere eller nøglemedarbejdere under visse betingelser brutotobeskattes med kun 25 pct. I modsat fald ville det fortsat være muligt at omgå de specielle regler om den såkaldte forskerbeskatning og således opnå fradrag for udgifter, der reelt vedrører den 3-års-periode med bruttobeskatning, hvor man efter gældende regler ikke kan reducere 25-pct.-forskerbeskatningen med fradrag. Det ville med andre ord fortsat være muligt at opnå de nævnte fradrag efter udløbet af 3-års-perioden med lav beskatning, hvis lovforslaget ikke gennemføres.

Endelig indeholder forslaget nogle tekniske ændringer, som jeg ikke skal kommentere her, men som vi naturligvis kan se på under udvalgsbehandlingen.

Da Venstre støtter regeringens ønske om at fjerne uhensigtsmæssigheder i skattesystemet og lukke de skattehuller, der løbende konstateres, kan Venstre naturligvis støtte lovforslaget.